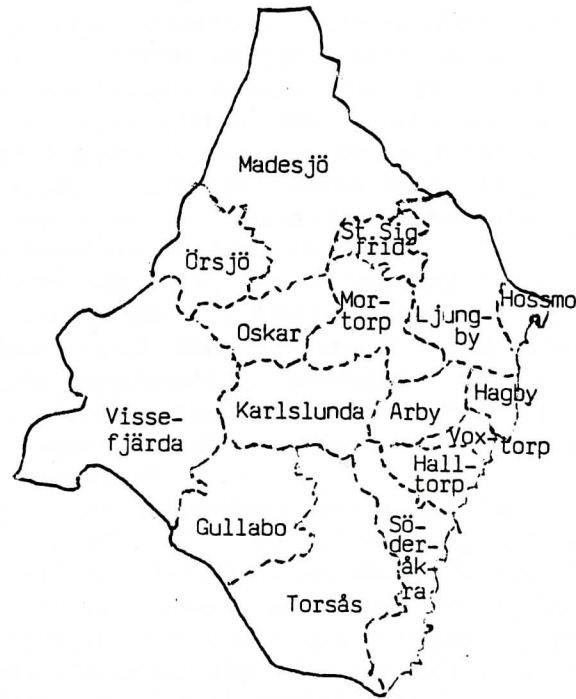

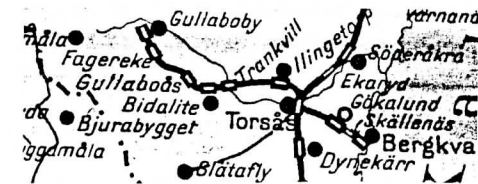
Erik Lindgren

Södra Møre härads sockengränser

POST- historia från

T O R S Å S' P A S T O R A T

Häftet i den posthistoriska serien skrivs på ordbehandlare och tillverkas i ett litet antal exemplar (10-20 ex) på en bordskopiator. Det är fråga om ett rent hantverk. Sinsemellan kan exemplaren bli något olika och skönhetsfel kan förekomma. Om det är fel på det häfte Du läser i nu, ber jag Dig skicka mig det för utbyte mot ett annat.

Förlaget på post, Växjö, 1993
Copyright: Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie 189

FÖRORD

Den gamla pastoratsindelningen hänför Gullabo och Torsås socknar till ett pastorat. Sammantaget är det inte så få poststationer som funnits inom området. I detta häfte behandlar jag kortfattat posthistoria för var och en av dem i den ordning de blivit inrättade, kronologiskt sett.

Texten ingick i ett manuskript för en bok om hela Södra Möre, vilken emellertid visade sig omöjlig att finansiera på grund av de höga initialkostnaderna. Jag har därför valt att dela upp materialet i ett antal mindre häften. Tidigare utgivna är nr 109 "Om posten i Madesjö", nr 127 "Posthistoria från Söderåkra" och nr 128 "Posten i Arby pastorat".

Återstående områden med socknarna Karlslunda, Mortorp, örsjö, Oskar, S:t Sigfrid, Ljungby och Hossmo planeras i några följande häften.

Erik Lindgren

N 83

Till Postmästaren i Kalmar.

Efter emottagande af Postmästarens skrifvelse den 23 innevarande månad har Kongl. Generalpoststyrelsen funnit skäligt besluta, att poststationen i Gullabo skall från och med den 1 nästnästnämnda december förläggas till hemmanet Birnaretorp, hvarjehnte Kongl. Styrelsen, i enlighet med hvad Postmästaren hemtalt, till poststationsföreståndare i Gullabo från och med nästnämnda tid genom kontrakt antagit hemmansägaren August Andersson mot ett till 100 kronor för år nedförligt arfvode, och bifogas härjehnte berörda kontrakt i 2 exemplar med uppdrag till Postmästaren att deri anskaffa bemälda Anderssons behörigen bevitnade präskrift om godkännande, hvarefter ena exemplaret, samt åtecknad lösen, till honom öfverlemnas, och det andra, sedan Postmästaren, sig till efteråtseende, deraf tagit del, till Kongl. Styrelsen återändas.

Da, enligt hvad Postmästaren upplyst, hemmansägaren Johan Petersson i Kyrkebo icke är benägen mottaga förordnande i befattningen såsom föreståndare för ifrågakvarande poststation med innevarande månads utgång, då det med nuvarande föreståndaren O. M. Gustafsson uppräntade kontrakt upphör att gälla, men bemälda Gustafsson derom förklarar sig vilidig att efter nämnda tid till vidare bestrida befattningen, uppdrager Kongl. Styrelsen härmed till Postmästaren att förordna nyssnämnde Gustafsson att från och med den 1 nästnämnda november, mot enhandt arfvode som för närvarande, fortfarande uppehålls ifrågakvarande poststationsföreståndarebefattning, iakttagande dess det med hemmansägaren

August Andersson nu uppräntade kontrakt träder i tillämpning.

Hvilket Postmästaren till kännedom och iakttagande härmed meddelas. Stockholm den 27 oktober 1882.

Kanslibyrån?

Nr 7735.

GULLABO (BY) (1873-08-01--1972-05-31)

Vid en kommunalstämma i Gullabo den 26 juni 1871 togs frågan upp om att begära förbättring av postföringen i delar av Södra Møre. Efter en långt utdragen undersökning från postmyndigheternas sida beslöt regeringen att postföring med häst och vargn fick inrättas den 1 augusti 1873 mellan Söderåkra och Vissefjärda.

Poststyrelsen hade sedan 1860 års regeringsmedgivande rätt att inrätta poststationer på landsbygden. Detta utnyttjades i samband med den nya postlinjens tillkomst på så sätt att en poststation öppnades i Gullabo den 1 augusti 1873.

Om det rätta läget för poststationen blev det mycken diskussion både före och efter dess tillkomst. Sälunda hade kronofogde O E Rooth i Skällby föreslagit att poststationen skulle ligga i hemmanet Fagereke med lanthandlanden August Andersson som föreståndare. Kommunalnämnden i Gullabo ville däremot att poststationen skulle ligga i Kyrkebo och att urmakaren Carl Gustaf Bondesson skulle bli dess föreståndare.

Sedan landskansliet hade överlämnat ärendet till poststyrelsens bedömande, vann kommunalnämndens förslag och med 90 kr i årsarvode blev Bondesson föreståndare. Han fick det höjt år 1879 till 120 kr.

När Bondesson sålde sitt Kyrkebo år 1882 till Peter Magnus Gustafsson, föreslog han att denne skulle bli föreståndare för poststationen. Det blev ett ärende för poststyrelsen som i ett brev till landskansliet begärde förslag på en lämplig föreståndare. Då hade komminister Arlin gjort framställning om att poststationen skulle flyttas från Kyrkebo till en plats närmare sockenkyrkan.

Kronolänsman Klefboum ansåg emellertid att poststationen skulle vara kvar i Kyrkebo. Därvid blev det och Gustafsson fick efterträda Bondesson. Som vikarie anlätades hemmansägaren Johan Petersson. Denne gjorde en formell ansökan om att få överta befattningen, när Gustafsson sade upp sig för tillämpning den 1 november 1882.

Postmästare Johan A Lindqvist i Kalmar gjorde nu en tjänsteresa till Gullabo och konstaterade i ett brev till poststyrelsen att läget i Kyrkebo var ett "*bland de minst lämpliga som rimligtvis inom socknen kunde väljas*". Poststyrelsen accepterade hans förslag att flytta poststationen till Binnaretorp och den 1 december 1882 blev skjutsstationen vid denna plats målet för dem som hade postärenden.

övergångsvis blev hemmansägaren August Andersson föreståndare. Klockaren Johan Linnander efterträdde honom på hösten 1883. Med 1899 års ingång överfördes poststationen från Kalmar till Karlskrona förvaltningsområde. Efter en inspektion av postmästaren i Karlskrona i maj 1900 blev hemmansägaren Erik Andersson föreståndare.

När järnvägen Torsås - Gullabo togs i bruk för allmän trafik, flyttades poststationen den 20 september 1917 till stationshuset och fick namnet Gullaboby. Nu blev stinsen Bengt Arvid Th Kjällqvist också ansvarig för posten. Han blev kvar vid denna befattning till augusti 1931, då han flyttade till Torsås. Sven Olof Johansson efterträdde honom. Han hade tidigare svarat för de förenade post- och järnvägsstationerna i Gökälund och Bidalite och blev nu i Gullaboby under fyra år.

Efter honom hade följande järnvägsanställda ansvaret för postservice i Gullaboby: Helge Fredrik Ström (1935-1936), Martin August Magnusson (1936-1940), Håkan Sigfrid Larsson (1941-1943) och Eva G Eriksson (1943-1945).

Persontrafiken på den lilla järnvägen lades ner med 1940 års ingång men godstrafiken fortsatte ännu tio år. Det blev emellertid skilsmässa mellan post och järnväg den 1 juli 1945. Eva Eriksson, nu med efternamnet Johansson blev då direktanställd av postverket. Hon skötte poststationen under mer än 20 år men flyttade 1967 till Emmaboda. Då blev Elsa Nordström tillförordnad föreståndare i Gullaboby i avvaktan på en planerad omorganisation. Den dröjde av olika skäl men med juni månads ingång 1972 ersattes poststationen med lantbrevbäring.

HINGSTORP OCH TORSÅS (1874-01-01)

Enligt en överenskommelse mellan poststyrelsen och landskansliet i Kalmar skulle tingsskrivaren G Olsson anställas som föreståndare för den poststation som öppnades med namnet Hingstorp vid Ilingetorps by den 1 januari 1874.

I poststyrelsens brev den 15 december 1873 till postmästaren i Kalmar är G Olsson också uppförd som poststationsföreståndare, men i verkligheten blev det tingsskrivaren P Petersson som fick tjänsten, till en början med 96 kronor i årsarvode. Posten bars till Ilingetorp från Söderåkra av hemmansägaren J Pettersson i Kvilla.

Namnet Hingstorp var inte bra. Om hur det kunde bli så tokigt har jag berättat i boken "Humlegubbar". Postmästaren i Kalmar anmälde genast till poststyrelsen att namnet borde vara Inlingetorp, men då var redan kungörelsen om namnet Hingstorp distribuerad och datumstämpeln rekvirerad. Efter ett halvår erinrade poststationsföreståndare Petersson om det felaktiga namnet i ett brev till kronofogden och påtalade vissa olägenheter. Han bad kronofogden "*begära den äskade namnförändringen*" och överlät till dennes bedömande om poststationens namn skulle vara Ilingetorp eller Torsås.

Sedan landskansliet skrivit till poststyrelsen och tillstyrkt namnet Torsås, beslöt poststyrelsen om denna ändring från den 1 oktober 1874. Inte oväntat värderas brev och frimärken med stämpelavtrycket HINGSTORP högt av hembygds-samlare filatelisterna. Statistiken visar att antalet avsända assurerade brev under 1874 var 51 och antalet rekommenderade 137. Någon uppgift om antalet vanliga brev från poststationen under 1874 finns inte. Frimärksförsäljningen i Torsås under 1875 belöpte sig till 365 kr. Antalet avsända vanliga brev från Torsås under 1876 var 3 718.

Petersson fick sin årslön höjd till 200 kr 1879, men när han begärde ytterligare 100 kronors förhöjning sju år senare, blev det kärvt. Trots att postmästaren i Kalmar tillstyrkte, ville poststyrelsen inte gå med på någon höjning. Alternativet för Petersson var att säga upp sig så att befattningen kunde utlysas ledig till lägstbjudande. Ur postmästarens tillstyrkande brev kan följande citeras:

"Såsom ytterligare skäl för arvodeshöjning tillåter jag mig värdsammast fästa Kungl. Generalpoststyrelsens uppmärksamhet därpå att upptäckten av förövaren till det postrån som den 30 mars 1884 ägde rum vid Torsås kyrka, till mycket stor del berodde på poststationsföreståndare Peterssons plikttröhet och påpasslighet".

Petersson fick nöja sig med avslag. En extra kommunalstämma i Torsås kommunalrum den 10 augusti 1894 (hela åtta år senare) tog upp arvodesfrågan. Stämmans ordförande fick uppdraget att hos poststyrelsen hesmtälla att poststationsföreståndarens arvode måtte höjas till 400 kronor (en fördubbling). Vid remissbehandlingen hemställde postinspektör Victor Melander i Malmö att ansökan "ej måtte till någon Kungl. Styrelsens vidare åtgärd föranleda". Han hänvisade till att det fanns ett gällande kontrakt.

Petersson vågade inte säga upp kontraktet i rädsla för att någon skulle underbjuda honom när befattningen lidigförklarades. Han fick sålunda nöja sig med oförändrad lön hela sin återstående tid som föreståndare. Den 1 oktober 1898 efterträddes han av handlanden Gustaf Emil Olsson Berg mot ett till 300 kr höjt årsarvode. Så mycket fick denne dock aldrig kvittera ut, för den 19 januari 1899 öppnades östra Blekinge järnväg för allmän trafik och poststationen flyttades till järnvägsstationen. Där blev stationsinspektören Emil Trägårdh ansvarig för postgöromålen. Hans årsarvode för enbart bestyret med posten blev 360 kr, vilekt redan den 1 oktober 1899 höjdes till 420 kr.

Stins och därmed också poststationsföreståndare i Torsås blev Carl Robert Gustafsson 1900. Han blev kvar till 1931 och därefter ansvarade järnvägsmännen Bengt Arvid T Kjällqvist (1931-1945) och Erik Harald Thörnebohm (1945-1946) för posten. Att den sistnämndes period blev så kort beror på den stora trafikökningen. Denna gjorde det allt svårare att ha post- och järnvägs-göromål förenade. De skildes i mars 1946 och Knut L Thörn blev föreståndare för poststationen.

Hans titel blev två år senare stationsmästare, när poststationen statushöjdes till postexpedition. Han fick också uppleva förändrad terminologi 1977 och kallades därefter postmästare samtidigt som postexpeditionen började kallas postkontor. Ulla-Stina Einarsson efterträdde honom 1985. Efter henne har Staffan Hultberg fått ta över ansvaret för service till de drygt 3 500 hushåll som har adress Torsås.

TROXHULT

(1887-02-01--1916-12-31)

En framställning gjordes i juni 1886 från kommunalnämndens ordförande i Gullabo Joh. Petterson om att få en poststation inrättad i Troxhult samt utökning av postföringen mellan Gullabo och Vissefjärda från en till två turer per vecka. Sedan postmästare Johan A Lindqvist i Kalmar avstyrkt framställningen och landskansliet i Kalmar hemställt att den ej måtte bifallas såg det ut som om ansökningen blivit gjord förgäves.

Den 29 oktober skrev emellertid Gustaf Ernberger till poststyrelsen att postmästare Lindqvist "lämnat i hög grad vilseledande uppgifter och på grund därav avstyrkt ansökningen". En mycket omfattande påminnelse i ärendet avläts därefter av nämndens ordförande genom lektor H Linders till poststyrelsen. När postmästaren fick den på remiss, anförde han "att varken herr lektor Linders digra anförande eller herrar Ernbergers & Co enskilda påtryckning hos undertecknad kunnat rubba min en gång uttalade åsikt i ärendet, liksom jag ej heller kan känna mig böjd att återtaga vad jag tillförne anført rörande inrättande av poststation i Troxhult och utvidgande av postbefordringen å linjen Vissefjärda - Gullabo".

Lindqvist fick dock ge sig och efter poststyrelsens beslut inrättades en poststation i Troxhult den 1 februari 1887. Inspektören C F Magnusson blev dess föreståndare, men efter två månader överläts kontraktet på arbetsförmannen August Johansson. Årsarvodet var 75 kronor. Johanssons försök att få det höjt 1892 misslyckades, sedan postmästaren i Kalmar framhållit att rörelsen vid poststationen var mindre än vid någon annan av de poststationer som låg inom Kalmars postområde. Ett nytt försök till löneförbättring 1894 misslyckades också, men när Johansson sade upp sig, fick han från april 1895 årsarvodet höjt till 100 kronor.

August Johansson övertog år 1897 ett lantbruk och sade upp sig. Med januari månads ingång 1898 övertog hemmansägaren Carl Peter Josefsson poststationen mot oförändrat arvode och den 1 juli 1909 tillträdde sömmerskan Emelie

Olsson. Då hade årslönen blivit höjd till 150 kronor. År 1912 höjdes den till 200 och från den 1 oktober 1916 till 240 kronor. Den sista höjningen hade ingen större betydelse, för vid det följande årsskiftet drogs poststationen in. Den ändringen hängde samman med öppnandet för allmän trafik av järnvägen Torsås - Gullabo.

Poststationen i Troxhult hade från 1899 års ingång överförts från Kalmar till Karlskrona förvaltningsområde. I det yttrande som Emelie Olsson anmodades avge inför omorganisationen vid järnvägens tillkomst gjorde hon ingenting för att försvara poststationen. Hon skrev tvärt emot bl a att *"angående poststationens indragande anser jag nog det bäst, för posten kommer nog att minskas betydligt på poststationen Troxhult, då järnvägspoststationen Gullabo öppnas, för då flyttar en hel del sin post dit till följd av att de där får daglig post."*

Posten kom vid den tiden tre gånger i veckan till Troxhult. Poststationen drogs in vid årsskiftet 1916-1917, redan innan järnvägen var färdig.

Poststationsföreståndare Olssons uppfattning delades inte av alla i Troxhult. En framställning om att få poststationen återinrättad sändes nämligen till poststyrelsen redan 1917 efter att frågan behandlats vid den ordinarie kommunalstämman den 17 mars.

Det knussliga postverket. Vid nyåret indrogs utan vidare Troxhults poststation. Sedan dess har hela norra delen av socknen uteslutande varit hänvisade till Gullabo poststation, dft en stor del byar hava ända till en hel mil. Ej underligt därför att ansökan inlämnades från kommunen om anordnandet av en brevbäringslinje genom norra delen av kommunen. Kommunalsämman, distriktets kronolänsman och postkontoret i Kalmar förordade saken. Lämpligt anbud å den över två mil långa vägen ingavs mot en ersättning av 4 kr. 90 öre för varje tur. Postdirektionen har nu till alla män häpnad avslagit framställningen

på grund av att anbudet i deras tycke voro för höga och bjuder jämt hälften eller 2 kr. 50 öre för varje tur. Kan verkligen postdirektionen begära eller tänka sig att en persor i våra dagar i ur och skur skall köpa föra posten en sträcka på över två gamla mil för kr. 2: 50? Då det är absolut omöjligt och orimligt att till detta pris anskaffa lämplig person, får ju en halv socken lida för postverkets knussel. Allmänhetens önsknings och bekvämlighet synes ej betyda det ringaste. Då nu postdirektionen genom ett alldeles för lågt bud omöjliggjort brevbärningen, så öppna då i rättvisans namn ånyo poststationen i Troxhult!

I protokollets tionde paragraf kan man läsa att "genom indragning av Troxhults poststation blev postväsendet inom kommunen ytterligt försämrat". Resultatet av framställningen om att poststationen skulle återinrättas blev efter behandling vid postdirektionen att poststyrelsen beslöt inrätta lantbrevbäring tre gånger i veckan på en ringlinje från Gullabo poststation över Kroksmåla, Skruvemåla, Kringlemåla, Troxhult, Kallemåla, Torhult och Petamåla samt åter till Gullabo.

På den 20 km långa linjen antogs P O Petersson i Petamåla till lantbrevbärare med en ersättning av kr 2:75 per tur. Det var en prutning på det ursprungligen ingivna anbudet på kr 4:90 men en höjning med 25 öre av det belopp som borde utgå enligt postdirektionens bedömning. Ärendet väckte uppmärksamhet i pressen. Den nya linjen inrättades med november månads ingång 1917.

SLÄTAFLY (1890-05-01--1957-10-31)

Poststationen i Slätafly inrättades den 1 maj 1890. Det skedde i stark konkurrens med invånarna längre söderut i Torsås socken, d v s trakten av Karsbo. Dokumenten från den tiden andas animositet mellan grupperna.

Postmästare Johan A Lindqvist förordade i ett brev till poststyrelsen den 7 februari 1890 en poststation i Slätafly, sedan handlanden Ludvig Andersson hade anhållit om en sådan i ett brev den 24 januari. Den sistnämnde kände till att ett antal personer i Karsbo hade begärt en poststation där och framhöll "att en ny poststation i Karsbo ej vore av behov påkallad".

På den tiden drog sig ibland postmästarna för att begära tillstånd av poststyrelsen att företa tjänstresor för s k trafikundersökningar. Lindqvist litade på vad han kunde ta reda på genom andra vägar och skrev i sitt brev till poststyrelsen:

"Enligt den lokalkännedom om ifrågavarande trakter, som man kan erhålla genom Topografiska Corpsens karta synes det, som Karsbo ej skulle vara rätta platsen för en poststation i östra delen av Torsås socken. Ty utan tvivel ligger Slätafly, såsom varande omgivet av byarna Skärgöl, V.Slätafly, Fröbestorp, Trollefjell, Brändebo och Karsbo mera centralt än det sistnämnda och borde alltså vara mera lämpligt för inrättande av poststation. Och avståndet mellan Torsås poststation och Slätafly synes i det närmaste vara lika med det mellan Torsås och Karsbo, varav ock skulle följa att postföringskostnaderna bör bliva lika till vilken av dessa platser som väljes.

Beträffande en möjligen blivande postföring mellan Torsås och vilken som helst av ovannämnda orter, så anser jag att denna icke kan ske genom gångpost eller lantbrevbärare utan medelst häst och åkdon, enär jag är förvissad om att gångpost eller lantbrevbärare ej skulle få färdas i fred uti dessa oroliga trakter av länet. Erfarenheten har visat att gångpost ej kunde förbliva oantastad ens mellan Söderåkra och Torsås och ej heller den åkande posten förrän beväpnad postiljon medföljde."

Postmästaren hade några år tidigare rapporterat om ett rån på den nämnda linjen. Av kostnadsskäl sade sig nu postmästare Lindqvist avstå från att göra en resa för att "på ort och ställe inhämta närmare kännedom om trakten" och avslutade sitt brev med förslaget att en poststation skulle inrättas antingen i Slätafly eller Karsbo men med förord för Slätafly.

Han anmodades nu att göra en sådan resa och rapporterade om den i ett nytt brev den 4 mars 1890. Däri erinrade han om att den nordliga grannsocknen till Torsås, nämligen Söderåkra, hade tre poststationer, Söderåkra, Bergkvara och Bröms. Han hade också funnit att hans tidigare uttalade åsikt om Slätafly som den lämpligaste platsen för en poststation stämde överens med de nya iakttagelserna. Dock hade den ordinarie kronolänsmannen en annan uppfattning, men den för tillfället tjänstgörande kronolänsmannen förordade Slätafly, liksom poststationsföreståndaren i Torsås.

Till föreståndare föreslog Lindqvist handlanden Anders Ludvig Andersson med 50 kronor i årsarvode. Denne skulle också svara för postföring med häst och åkdon mellan Torsås och Slätafly två gånger i veckan för 75 kronor om året. Poststyrelsen biföll förslaget och poststationen i Slätafly tillfördes poststationsförteckningen den 1 maj 1890.

Det var inte så helt med Anderssons intresse för posttjänsten och i en inspektionsrapport för år 1896 skriver postmästaren bland annat: "Poststationsföreståndaren intresserar sig ej för postgöromålen och saknar kännedom av gällande författningar."

Men Andersson fick börja engagera sig mera, för i samband med det ökade trycket söderifrån om att få en poststation i Karsbo kom också tanken upp att den i Slätafly kunde undvaras.

Postmästaren i Kalmar hade redan 1892 antytt att man kunde ta i övervägande att flytta poststationen från Slätafly till Karsbo, om poststationsföreståndaren skulle komma med större ersättningsanspråk eller om postföringskostnaderna skulle stiga. Frågan hade den gången aktualiserats när en framställning gjordes om att öppna poststationer i östra Karsbo och/eller Flakulla. Ortsintressena speglades tydligt bland annat i det faktum att även de i Karsbo som hade relativt nära till poststationen i Slätafly hellre tycktes vilja anlita poststationen i Torsås.

Vid en ny framstöt söderifrån år 1899 skrev Ludvig Andersson till poststyrelsen för att poängtera betydelsen av den egna poststationen. Den hade då överflyttats från Kalmar till Karlskrona postområde. Där ansåg postmästaren att Karsbo borde ha företräde, om bara en poststation finge fortfara i området. Han uppgav sig för övrigt haft för avsikt att "hemställa att antingen annan lämpligare person måtte antagas till poststationsföreståndare i Slätafly, eller ock stationen indragas och ersättas med lantbrevbäring mellan Torsås och Slätafly".

Samtidigt som poststyrelsen den 19 juni 1900 beslöt att en poststation skulle inrättas i Karsbo samt lantbrevbäring anordnas två gånger i veckan mellan Fågelmara och den nya poststationen fram och åter fick postinspektionen i Malmö uppdraget att "i sinom tid inkomma med det yttrande i avseende å poststationen i Slätafly, vartill förhållandena gäve anledning".

Postmästaren i Karlskrona uppgav i december 1900 att den inrättade poststationen med namnet östra Karsbo inte haft någon nämnvärd inverkan på trafiken i Slätafly. Han förordade ändå att poststationen i Slätafly skulle ersättas med lantbrevbäring från Torsås.

Ärendet tillfördes nya synpunkter genom att Sven August Svensson, som år 1897 hade fått kontrakt om gångposten

mellan Torsås och Slätafly, begärde höjning av ersättningen från 87 öre till en krona per tur. I anslutning därtill meddelade poststationsföreståndare Robert Gustafson i Torsås att anbud kunde insändas från lämplig person som ville åta sig lantbrevbäring till Slätafly vid poststationens eventuella indragning.

Ännu mera bränsle tillfördes genom att Ludvig Andersson sade upp sitt kontrakt den 30 mars 1901, sedan han förgäves hade begärt att få sin årslön höjd. När han fick veta att folkskolläraren Carl Andreasson var villig att åta sig att sköta poststationen mot 100 kronor i årsarvode, skyndade han sig att återta sin uppsägning och sade sig vilja vara kvar som föreståndare. Postinspektionen föreslog emellertid i en utredning till poststyrelsen den 22 juni 1901 indragning av poststationen. Dagen efter såg sig postinspektionen tvungen att återta framställningen, eftersom den föreslagne lantbrevbäraren Aron Janson hade återtagit sitt anbud. Nu lät man Ludvig Andersson vara kvar som poststationsföreståndare mot ett från 50 till 100 kronor höjt årsarvode.

Hans sätt att sköta poststationen lämnade emellertid mycket övrigt att önska och efter flera klagomål föreslog kronolänsmannen Carl Franzén i Torsås att någon annan skulle ta över. Bland dem som kunde komma i fråga fanns även folkskolläraren Carl Andreasson som var villig att ta över för 150 kronor om året. Ludvig Andersson klarade sig dock undan även denna gång, men efter påtalat tjänstefel blev bytet ändå av ett par år senare. Brådstörtat överlämnades poststationens kassa och inventarier den 13 oktober 1909 till Carl Andreasson. Det blev nu stabila förhållanden och tanken på indragning av poststationen förföll. En undersökning om indragning 1917 resulterade inte i någon ändring.

År 1923 efterträddes Andreasson av snickaren Josef H Eriksson och tre år senare tog fröken Selma E Eriksson över. Hon blev inte gammal i gården utan redan i april 1928 återtog den då 62 år gamle folkskolläraren Carl Andreasson rodret. Han blev kvar till 77 års ålder och hedrades året efter sin definitiva avgång med en silvermedalj i åttonde storleken.

Den sista i raden av poststationsföreståndare i Slätafly blev Anna Elise Svensson (1943-1957). Med oktober månads utgång 1957 ersattes poststationen av effektiv lantbrevbäring från Torsås.

BIDALITE (1898-10-21--1966-04-30)

Kontorsskrivaren Olof Peter Magnusson i Bidalite realiserade på lillejulafton 1897 en tanke som han gått och närt en tid. Nu ville han inte bida lite längre utan fattade pennan och skrev ett brev till poststyrelsen och begärde att en poststation skulle inrättas vid postlinjen mellan Söderåkra och Vissefjärda mellan Torsås och Gullabo poststationer. Han framhöll att Bidalite var den punkt där en väg från Lyckeby i Blekinge utmynnade i vägen mellan Söderåkra och Vissefjärda men var sannolikt inte medveten om att poststyrelsen 20 år tidigare hade avslagit en framställning om att inrätta en poststation i Gullaboås i närheten av Bidalite.

I Magnussons brev intygade kyrkoherde Lindstedt att lägenheten Bidalite i Ugglemad var belägen vid ett vägmöte och att en poststation där skulle bli till stor nytta för ett tiotal byar inom Torsås församling och för flera byar inom Gullabo församling "eller för en folkmängd av cirka 1 500".

Vid det följande remissförfarandet uttalade sig poststationsföreståndare Peter Arvidsson i Söderåkra för en poststation "vid den centrala platsen Bidalite i Torsås socken". Även poststationsföreståndaren i Gullabo, klockaren Johan Linnander intygade behovet, liksom poststationsföreståndare Peter Peterson i Torsås. Det var en ovanlig samstämmighet under en tidsperiod, då poststationsföreståndare eljest var rädda för att förlora trafik genom tillkomsten av nya poststationer i närområdet.

Postmästaren i Kalmar ville emellertid ha mera kött på benen innan ärendet gick vidare till nästa instans och lät Johan Linnander i Gullabo komma med fler detaljer. Han kompletterade sitt första yttrande med bl a följande text:

"Platsen Bidalite bebos för närvarande av tvenne snickare samt kommer troligtvis under året att ditflytta en handlande, men som centralplats är det vi ha givit förord åt densamma. Hade det gällt föreslå plats, hade jag givit förord åt Tranqvill, som är beläget omkring 2 km söderut, men då Tranqvillaboarna själva vitsordat Bidalite kan det förra ej

förekomma". I detalj redovisade Linnander därefter hur många invånare som den eventuellt blivande poststationen kunde betjäna i varje by.

Kronolänsman Carl Franzén i Torsås tillstyrkte bifall och postinspektionen i Malmö skickade ärendet vidare till poststyrelsen den 20 juli 1898. I sitt yttrande påtalade postinspektören att en del av allmänheten i det berörda området kunde utväxla post med postföraren på linjen Söderåkra - Vissefjärda men "att dessa korrespondenter i postalt hänseende icke äro fullt tillgodosedda". Framför allt ansåg han att de korrespondenter som var bosatta i trakten av Bidalite på längre eller kortare avstånd från allmänna postvägen behövde bättre postförhållanden.

Poststyrelsen tvekade inte utan beslöt att poststationen skulle inrättas den 1 oktober 1898 med kontorsskrivaren Olof Peter Magnusson som föreståndare med 100 kronor i årsarvode.

Poststationen hörde till en början till Kalmar postområde men överfördes till Karlskronaområdet efter en kort tid. Tf postmästaren Måns Svensson i Karlskrona fick i mars 1903 poststyrelsens uppdrag att inspektera och inventera underlydande poststationer och fann anledning att göra en särskild rapport om förhållandena i Bidalite. Han anförde att *"vid poststationen rådde en nästan i alla avseenden betänklig ordning samt att poststationsföreståndaren på senare tid fört ett mindre nyktert levnadssätt"*.

Rapporten föranledde postinspektionen i Malmö "att verkställa förnyad tjänsteresa till Bidalite för att söka mot lägsta möjliga ersättning anskaffa annan till poststationsföreståndare lämplig person". Kyrkoherden föreslog snickaremästaren Sven August Svensson och denne övertog poststationen den 19 september 1903 då den andra inspektionen genomfördes. Olof Magnusson lämnade samtidigt sin ansökan om entledigande.

Med en till 200 kronor höjd årslön satt Svensson kvar som poststationsföreståndare i Bidalite till 1913, då poststationen övertogs av handlanden Ludvig Svensson den 1 mars. Drygt fyra år senare kunde man läsa i poststyrelsens cirkulär att poststationerna i Bidalite och Gullabo drogs in.

Det var emellertid bara en formuleringsfråga. Lantpoststationerna drogs in men samtidigt öppnades nya poststationer, förenade med järnvägsstationerna på bansträckan Torsås-Gullabo, som uppläts för posttrafik den 20 september 1917.

Föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen i Bidalite blev nu Sven Olof Johansson, som tidigare haft motsvarande tjänst i Gökälund. Han efterträddes år 1931 av Ernst Natanael Rydell. Med kort mellanspel av några vikarier övertog Karl Hjalmar Eriksson tjänsten 1936, följd av Markus Schylander 1938.

Den sista i raden av föreståndare för den lilla poststationen i Bidalite blev Alice Eriksson. Hon tog över i oktober 1942 och fick uppleva poststationens indragning med april månads utgång 1966 samtidigt som hon pensionerades. Poststationen betjänade till sist bara ett 40-tal hushåll utöver de 240 som fanns utmed lantbrevbäringslinjen Bidalite-Hallasjö. Lantbrevbäringslinjen ändrades att utgå från Torsås. Poststationen hade sedan lång tid åter överförts till Kalmar postområde, och på sista tjänstgöringsdagen uppvaktades Alice Eriksson av postmästare Ebbe Morén som tackade henne för trogen och föredömlig tjänst.

DYNEKÄRR (1899-01-19--1964-03-31)

I Dynekärr där en förenad post- och järnvägsstation öppnades samtidigt med att linjen Gullberna - Torsås togs i bruk för allmän trafik den 19 januari 1899, blev Gustaf Gunnarsson ansvarig för posten med 120 kronor i årsarvode. Han efterträddes i maj 1903 av Johan Holgersson Bergman. Årsarvodet höjdes i maj samma år till 180 kronor.

I november 1908 övertog Axel Andersson ansvaret för posten. Han flyttade i november 1918 till Fågelmara. Därefter har följande järnvägsanställda ansvarat för posten i Dynekärr till dess poststationen ersattes med lantbrevbärning den 1 april 1964: Martin August Magnusson (1919-1936), Axel Gunnar Petersson (1936-1941), Johan Emil Eriksson (1941-1943) och Alice Charlotta Olsson (1943-1964).

ÖSTRA KARSBO (1900-08-01--1961-11-30)

Invånarna i sydligaste delen av Torsås socken närmast gränsen till Blekinge såg sig styvmoderligt behandlade när de fick vara utan poststation trots att de ansåg sig behöva en sådan lika väl som Slätafly på en halv mils avstånd. Där inrättades en poststation 1890.

Flera framställningar avläts förgäves och i december 1891 påtalade handlanden Johan Otto Andersson att hans ansökan i november 1889 hade fått till följd att en poststation inrättades på mera än en halv mil avlägset i skogsbyden belägna Slätafly, en station som inte på minsta vis ansågs uppfylla sitt ändamål. Andersson uppgav sig veta att *"någon viss vederbörande som haft att yttra sig i ärendet men saknat totalt kännedom om folkmängden i de olika byarna och trakterna samt övriga lokala förhållanden endast med kartografisk ledning som grund föreslagit Slätafly som station"*.

Därvid syftade han uppenbart på postmästaren i Kalmar, som vid en första bedömning hade förlitat sig på tillgänglig karta. Efter företagen tjänsteresa hade han emellertid fått sin uppfattning bekräftad att Slätafly var en lämpligare plats för en poststation än Karsbo.

I en annan framställning, undertecknad av förutom Johan Otto Andersson även folkskolläraren i Fridhem N J Björkman och ordföranden i Jämjö kommunalnämnd N E Akesson med flera angavs en ny postförbindelse från Torsås till Jämjö via Karsbo och Flakulla som behövlig. De anhöll att en sådan linje skulle komma till stånd och att poststationer skulle inrättas i Karsbo och Fridhem (Flakulla).

Postmästaren i Kalmar ställde sig avvisande i sitt svar den 5 mars 1892 på poststyrelsens remiss. Han skrev bland annat:

"Att begära inrättande av ny poststation på endast ½ mils avstånd från en förut befintlig, i en ort med gles och fåtalig befolkning och utan någon som helst industri eller affärsverksamhet, undantagandes den lanthandlare som synes stå i spetsen för framställningen, torde vara att ställa nog höga anspråk på Postverket".

Beträffande den andra begärda poststationen skrev han:

"Behovet av poststation i Flakulla är enligt inhämtade upplysningar från poststationen i Jämjö ännu mindre än i Karsbo och fråga därom torde hava väckts endast i förhoppning att därigenom få önskan om poststation i Karsbo lättare realiserad. Därtill kommer att den ifrågasatta postförbindelsen skulle äga rum å en linje löpande ungefär parallellt med och på mindre än en mils avstånd från huvudpostlinjen Kalmar - Karlskrona samt delvis å byvägar, som ofta torde vara svåra att befara."

Poststyrelsen lämnade framställningen om poststationer i Karsbo och Flakulla utan åtgärd. Ett nytt försök gjordes i december 1894. Nu hade petitionärerna tagit reda på att om-sättningen i Slätafly var ringa. De föreslog att denna poststation skulle dras in och en ny inrättas i "hemmanet nr 1 Karsbo".

Poststationsföreståndare Ludvig Andersson i Slätafly fick tillfälle att uttala sig och framhöll att Slätafly var en av de största byarna i Torsås socken och fick i övrigt instämmande i sina åsikter av poststationsföreståndare P Petersson i Torsås. På anhållan av postmästaren i Kalmar föreslog postinspektionen i Malmö att framställningen om poststationer i Flakulla och Karsbo skulle lämnas utan åtgärd.

Det blev också poststyrelsens beslut, men en ny framställning den 20 september 1899 av handlanden J O Andersson fick bättre gehör. Om någon poststation inte heller denna gång kunde beviljas, önskades "åtminstone en lantbrevbärare som underhöll postförbindelse mellan Fågelmara och östra Karsbo två gånger i veckan". Avslutningsvis erbjöd sig J O Andersson att upplåta fri lokal för en poststation och förestå densamma utan någon ersättning under de tre första åren.

Kyrkoherde Lindstedt i Torsås intygade att omkring 600 personer skulle ha nytta av den eventuella poststationen och tillstyrkte framställningen. Det gjorde även kronolänsmannen Carl Franzén i Torsås. Berörd del av Södra Møre härad hörde nu till Karlskrona postområde. Därifrån vitsordades behovet av en poststation och postinspektör Victor Melander i Malmö tillstyrkte i sin framställning till poststyrelsen den 8 juni 1900. Han bifogade ett förslagskontrakt med lägenhetsägaren Erik Nilsson i Karsbo om lantbrevbärning med postföring två gånger i veckan på linjen Fågelmara - Karsbo för 78 kronor om året. Poststyrelsen beslöt att poststationen skulle inrättas den 1 augusti 1900.

				Fogelmara—Östra Karsbo. (Från den 1 augusti 1900.)			
O. L.	—	1,15	1,0	Fogelmara poststation	O. L.	12,15	—
O. L.	3,45	—		Östra Karsbo poststation	O. L.	—	9,45
				Postföringen å linien ombesörjes af landt- brefbärare.			

Detta är tidtabellen för den postföringslinje, som inrättades samtidigt med poststationen i Östra Karsbo.

När de tre "lönlösa" åren för Johan Otto Andersson var över fick han från och med oktober 1903 ett årsarvode på 120 kronor. Han blev kvar till 80 års ålder och efterträddes efter sin död 1941 av handlanden Sture Herman Svensson. Denne fick 20 år senare uppleva poststationens indragning. Med december månads ingång 1961 anslöts de fåtaliga hushåll som anlätade den till den biliserade lantbrevbäringen från Fågelmara.

ILINGETORP (1924-11-01--1924-11-01--1949-03-31)

Namnet Ilingetorp tillfördes postanstaltsförteckningen så sent om den 1 november 1924. Men det var inte långt ifrån att det hade kommit ett halvt sekel tidigare. Poststationsföreståndare Peter Petersson, som då ännu använde datumstämpeln med gravyren Hingstorp, skrev nämligen den 28 juli 1874 till kronofogden och påtalade att hans poststation hade fått ett felaktigt namn. Ur hans brev kan följande citat hämtas:

"Med anledning härav, och som jag, även stor del brev-avsändare, synnerligast från längre härifrån belägna orter, fått klagomål däröver, att de icke veta huru de skola adressera sina försändelser, utan äro helt och hållet villrådiga; alltså får jag härmed vördsammast anhålla, att Herr Kronofogden ville vara god hos vederbörande begära den äskade namnförändringen. Jag överlämnar till Herr Kronofogdens bedömande huruvida stationens namn bör vara antingen Ilingetorp eller Torsås".

Poststationen låg då i Ilingetorp strax väster om Torsås, men poststyrelsens beslut blev att den skulle bära socknens namn. I 1870-talets brådska under kronobrevbäringsens sista dagar kan man inte spåra någon konsekvent regel om att poststationerna skulle få socknens namn eller namn efter den by där de placerades. Andra varianter förekom.

När bibanan Torsås-Gullabo av Östra Blekinge Järnväg hade öppnats för allmän trafik i september 1917, gjordes en framställning om att en poststation skulle öppnas i järnvägsstationen i Ilingetorp. Det var egentligen en absurd tanke, åtminstone med dagens mått mätt, för stationen låg mycket nära stationen i Torsås. Sju år senare blev man ändå framgångsrik och den 1 november 1924 öppnades den önskade poststationen med järnvägsmannen Karl Alfred Antonsson som föreståndare.

Litet brådstörtat blev det byte på föreståndarebefattningen i april 1930 och efter en tids vakans trädde Ernst Gotthard N Olsson till den 1 oktober 1930. Fru Svea Olsson efterträdde honom i oktober 1942. Hon var kvar som föreståndare även efter skilsmässan från järnvägen 1945 men slutade sin karriär i juli 1948. Under den följande vakansen tjänstgjorde Allan Eriksson, Bidalite, till dess poststationen i Ilingetorp ersattes med lantbrevbäring med april månads ingång 1949. Under knappt ett kvarts sekel hade namnet funnits i den svenska postanstaltsfloran.

BY SOM INTE FICK POSTSTATION

Fagereke

Fagereke var ett av alternativen som plats för den poststation vilken man hoppades få i Gullabo socken efter att kommunalstämman den 26 juni 1872 hade tagit upp frågan om förbättring av postgången i delar av Södra Möre.

I Fagereke fanns då lanthandlaren August Andersson. Denne föreslogs av kronofogden O E Rooth i Skällby till föreståndare för socknens första poststation. Men det blev inte så, utan en poststation med namnet Gullabo inrättades i stället i Kyrkebo den 1 augusti 1873. Den flyttades drygt nio år senare till skjutsstationen i Binnaretorp. Där om berättar jag i det första avsnittet av detta häfte efter förordet.

Fagereke kom långt senare åter in i bilden som lämplig plats för en poststation. Där inrättades en järnvägsstation när gremen Torsås-Gullabo av östra Blekinge järnväg togs i bruk för allmän trafik på hösten 1917. En framställning från Gullabo kommun om att också få en poststation i järnvägens byggnad i Fagereke avslogs då.

Men man gav sig inte. Den 1 februari 1919 sände kommunalstämmans ordförande K A Hjortsberg en ny framställning, vari han hänvisade till den tidigare framställningen och det då enligt hans uppfattning meddelade beslutet "att ärendet skulle uppskjutas tills vidare". Han framhöll nu bland annat att "till Fagereke hör byn Hästmahult med en befolkning av cirka 400 personer".

Samtidigt slog Hjortsberg ett slag för en poststation i Gullaboås. Framför allt vände han sig mot de problem som uppstod genom att befolkningen måste "lämna och avhämta sitt fraktgods vid en station och sedan nödgas begiva sig till en annan station för att hämta och avlämna sin post".

Järnvägens stationer låg nära varandra. Under remissbehandlingen uppgav emellertid landsfiskal Köhler i Vissefjärda att efter det föregående avslaget gjorts på en framställning om ytterligare poststationer vid järnvägen "*icke inträffat sådana förändrade förhållanden, som kunna fullt motivera bifall till framställningen; dock är det ju alltid önskvärt, att allmänhetens bekvämlighet tillgodoses*".

Postmästaren i Kalmar ansåg att det kunde anstå med att inrätta en poststation i Fagereke och postdirektionen i Linköping hemställde hos poststyrelsen att framställningen inte skulle föranleda till någon vidare åtgärd. Detta blev också poststyrelsens beslut. Namnet FAGEREKE tillfördes aldrig den svenska postanstaltsförteckningen. Man kan alltid spekulera i vilket namn en eventuell poststation i järnvägsstationen där skulle ha fått med tanke på risk för förväxling vid sortering. Vid den tidpunkten fanns det t ex poststationer med namnen Fagerlid och Fagervik.